

Галич Р.В., к.ю.н., доцент,

Харківський інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»

Орач К.С.,

магістрант, гр. 101-ФБСС-м-з

КОНТРОЛЬ ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

Створення безпечного середовища, забезпечення фінансової безпеки будь-якої інституції – основоположні напрями діяльності держави, окремих учасників ринкових відносин. Особливо актуалізуються такі питання в часи економічної нестабільності. Ключовий шлях забезпечення фінансової безпеки того чи іншого суб'єкту господарювання є належне попередження кризових явищ. Вирішення зазначених проблем лежить в площині провадження контрольно-наглядових механізмів, де на перший план виходить контроль господарської діяльності суб'єктів господарювання.

В Україні розроблено законодавцем ціла низка нормативно-правових актів норми яких присвячені і регулюють відносини пов'язані з відповідним контролем. Так, в Основному Законі – Конституції України, закріплено виключне право кожного здійснювати господарську діяльність не в супереч та відповідно до законодавства України[1]. А стаття 6 Господарського кодексу України в свою чергу визначає загальні принципи господарювання: забезпечення економічної багатоманітності та рівний захист державою усіх суб'єктів господарювання; свобода підприємницької діяльності у межах, визначених законом; вільний рух капіталів, товарів та послуг на території України; обмеження державного регулювання економічних процесів у зв'язку з необхідністю забезпечення соціальної спрямованості економіки, добросовісної конкуренції у підприємництві; заборона незаконного втручання органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у господарські відносини та інші[2]. Розкриття і забезпечення таких засад як вбачається можливо в першу чергу на нашу думку через форми, види і функції контролю за здійснення господарської діяльності суб'єктами в Україні. Конкретизуються і розкриваються такі шляхи в положеннях Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні»[3].

Зважаючи на правове забезпечення і такий підхід щодо контролю суб'єктів господарської діяльності державної форми власності слід також

зазначити і види відповідного контролю в цій сфері. Так, 1) в залежності від суб'єктів, що здійснюють відповідний контроль розрізняють: державний фінансовий контроль; відомчий контроль (відомчий контроль застосовується лише по відношенню до підвідомчих підприємств та організацій і проводиться контрольно-ревізійними підрозділами міністерств і відомств); громадський та комерційний контроль (Громадський фінансовий контроль здійснюють громадські організації, партії, рухи, профспілкові організації, які зацікавлені в запобіганні чи протидії корупції. Як правило, ці структури у своїй діяльності використовують методи журналістських розслідувань, антикорупційної експертизи чи інформаційно-роз'яснювальної роботи). 2) в залежності від часу проведення: попередній, що проводиться до здійснення фінансових операцій; поточний, в процесі фінансових операцій (перерахування податків, зборів, утворення фондів грошових коштів, здійснення виплат та ін.) наступний, що проводиться після закінчення певних періодів, за підсумками місяця, кварталу, року. 3) за джерелами: документальний - контроль, що полягає в аналізі та перевірці первинної документації (кошторисів, балансів і т.п.), пов'язаної з рухом грошових коштів; фактичний - контроль, під час якого проводиться аналіз як документів, так і матеріальних цінностей, рух яких документально закріплюється, перевіряється відповідність записів фактичним грошовим і матеріальним ресурсам[4].

Таким чином, державний фінансовий контроль в Україні здійснюється розгалуженою системою державних органів, служб, відомств. На нашу думку їх можна представити наступним чином: Рахункова Палата Верховної Ради України (контроль за виконанням Державного бюджету України); Міністерство фінансів України (контроль за виконанням Державного бюджету України, координація роботи з контролю бюджетних надходжень тощо); Державна аудиторська служба (контроль за цільовим та ефективним використанням коштів Державного бюджету України, державних цільових фондів та державних валютних фондів; цільовим використанням і своєчасним поверненням кредитів тощо); Державна фіскальна служба (повноваження за напрямками - податкової служби, митної служби та фінансової міліції - контроль за надходженням до бюджетів та фондів податків і зборів, митних та інших платежів); Державна казначейська служба (щодо обліку та звітності бюджетів усіх рівнів, доходи та видатки, цільове використання); Міністерство внутрішніх справ, інші правоохоронні органи (в сфері боротьби з економічними правопорушеннями); іншими відповідними центральними органами виконавчої влади (відомчий контроль за підзвітними підприємствами, установами, організаціями, органами); їх територіальними підрозділами і місцевими адміністраціями (територіальні

підрозділи органів контролю, міністерств, відомств, служб, органи державної влади на місцях в відповідних адміністративно-територіальних одиницях та в межах своїх повноважень); органами місцевого самоврядування (контроль за використанням коштів територіальних громад).

Отже, можемо однозначно стверджувати, що контрольні заходи в Україні мають впорядкований механізм, що представлений розгалуженою системою органів, служб та відомств. В першу чергу, бачення пропозицій повинні полягати в наступному: 1) незалежності інститутів контролю від проявів зовнішнього впливу на них з метою об'єктивності процесу контролю; 2) адаптація законодавства України в частині контролю до міжнародних стандартів з метою імплементації кращих європейських практик контролю за грошовим обігом; 3) реформування інституцій контролю в частині їх кадрового забезпечення з метою покращення якості і прозорості контролю; 4) оптимізації інституцій контролю, їх кількості, функціональної і організаційної структури з метою зменшення тиску на суб'єктів господарювання, що забезпечить рівні умови господарювання поряд з приватним сектором в умовах ринкової економіки в Україні і водночас зменшить адміністративні витрати пов'язані з фінансування таких контролюючих інстанцій; 5) трансформація механізму контролю в розрізі створення на ринку приватних аудиторських інституцій з відповідною кваліфікацією і статусом підтвердженим у порядку, що відповідає міжнародним стандартам. Саме такий підхід в організації контролю суб'єктів господарювання в Україні на наше думку є ефективним та забезпечить відповідно їх фінансову безпеку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Конституція України: Закон України прийнятий на 5-й сесії Верхов. Ради України 28.06.1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – №30. – Ст. 141.
2. Господарський кодекс України: Закон України від 2003/ ВВР № 18, № 19-20, № 21-22.- ст.144.
3. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні»: Закон України № 5463-VI від 16.10.2012/ ВВР, 1993, № 13, ст.110.
4. Окислюк А. Контроль за використанням державних фінансів в Україні. Київ: МЦПД, 2015. - с.20